

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarijom za cijelu godinu 2 f. a za kmota 1 for.; razmjerno za pol god. 1 f. a za kmota 50 novč. Izvan carovino više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Post.*

Oglasi se primaju po naradnoj oieni. Pisma neka se šalju platjone poštarine.

Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se ne vraćaju. Uredništvo i Odpravništvo nalaze se *Via Nuova N.º 4 piano I.*

Godina V.

U Trstu 1. Oktobra 1874.

Broj 19.

Pogled po svietu.

U Trstu 30. rujna.

I opet ništa nova u svietu. Česi ako i nisu dosad ništa dobili, dobili su barem to, da su svojim sjajnim i srdačnim dočekom caru zasvjedočili, ako se bore proti centralizmu, da se ne bore proti njegovoj sjajnoj kući, ni proti državi i njezinu obstanku. A to je stvar odlučujuća u nekih okolnostih. Česi nisu ništa dobili, kao što se ozbiljno nisu za sada ničemu ni nadali, ali bi se kruto prevario, tko bi mislio, da je tim česko u državi pitanje pokopano. U politici dozrieva danas jedno pitanje, sutra drugo, pa kad mu dojde doba, neima na svietu silo, koja bi ga zaustavila. To doba hoće doći i za Čeha. U velikom slavonskom u Austriji pitanju, pitanje česko stoji na prvom redu, pa kako je neobhodno potrebno, da Austrija u Evropi postoji živi i napreduje, tako je stalno i sigurno, da će se jednom morati zadovoljiti i slavonskomu u državi narodu, a vrlim i vrijednim Čehom ponajprije. Zato se nitko pamotan neboji ni za Čeha ni u obće za Slavene, samo žali, što se kolo sreće pomalo kroće. No tomu smo najveće sami krivi, jer smo nesložni. U Českoj će 20. i 23. tek. m. biti opet izbori za carovinsko vieće.

Bismark u Njemačkoj neprestaje zatvarati biskupe i ostale svećenike te kovati nove zakone proti crkvi. Onomadno su u Španjolskoj Don Karloševi bili pucali na njemačke ratne brodove. Tu se dakle Bismarku bila pružila prilika, da se umieša oružjem u ruci u Španjolske domaće stvari, ali kao da ga netko na strani drži. U Francuskoj nisu ljudi još ni sad na čistu ni što će ni što neće. Italija ima svaki dan sve to većeg posla sa svojimi nomirnjaci. Ruski car se nalazi u svojem ljetovališću u Livadiji. Radi nekog pisma, što je bio pisao Don Karlosu, Niemci se na njega jedo, a novinari viču, al on zato mari i oemari. Srbski knez Milaa povratio se sa svog puta srstao kući. Turci se spremaju na rat, vele da proti Persiji. U Americi se kolju med sobom crni i bijeli ljudi.

● cvati i plodu.

(Prevodja Alfred Orešković).

II. Trešnjeva cvat i njezine pojedine česti.

Taj cvietić imade dakle postati trešnjom; nu pitajmo se, šta će od toga cvjetića postati trešnjom; pogledajmo ga sa svijuh

stranah, nećemo ništa opaziti, što je trešnji nalično, već samo stabiljičicu, na kojoj će se jednoć plod nihati.

Dakako, da je na kraju stabiljičice dobeo pupčić, koj se sa pet, zelenih, svjetlih listićah okončava; ali taj pupčić neće postati trešnjom. On bijaše samo pokrivalom, odjećom cvati, koja (odjeća, ju je nježno i obavitu držala za njezino mladosti, dok je još oštri vjetar puhao. Ljubezno i toplo sunčano svjetlo pako probudilo je zatvorene stanovnike ovoga pupčića od mladoga driema i pet bijelih listićah, koji su na pupčiću iz nutra, razorilo je pokrivalo, svuklo sa sebe štiteću odjeću te se pomollo na svjetlo dana, da se uzmognu na njom razpupati te iznjeti na vidik ono, što je od drugih, znamenitijih čestih u njem živjelo.

Zeleni pupčić sa pet zelenih listićah zove se čaškom cvati, a onih pet bijelih, njezinih listićah njezinim vjenčićem.

Nu čaška je samo vanjska sprava, a vjenčić samo ures; prave vrijednosti pako neimaju; jer oni imaju uvehnuti i odpusti, čim je nadošlo vrijeme začetja ploda, koj se je skromno sakrio i koga moramo potražiti.

Zirnemo li u čašku, to ćemo vidjeti na okrajku iste mnogo, 30—40 upravno stojećih, bijelih končićah, na kojih se šiljatom kraju nalazi nježni žuti pupčić; u sredini okruha pako viri dublji končić, koj imade na kraju glavicu, sličnu malenima, njeznima ustima.

Pa baš ovo, što ovdje vidimo, jest domaći život naravi; jer mi zavirujemo upravo u obiteljski život biline. Naokolo, upravno stojeći končići jesu plodonoše cvati, a u nutra kruga virećug, dubljev končića jest zadaća, oplodjujuće sjeme u se primiti.

Bijeli se končići zovu prašnici; jer su žute glavice, koje se na njihovom (končićah naimo) vrhu nalaze, napunjene sitnim praškom, a glavice tih končićah zovu se prašnicami.

Zaista, u prašnicah se nalazi sitni, oku jedva vidivi prašak, kog je zadaća, oploditi cvat u shodno vrijeme, da uzmogne proizvesti plod.

Prašnici, skupa sa svojimi prašnicami i njihovom (prašnicah naimo) peludi zovu se mužkim dielom biline; postić pako, koj se u njihovoj sredini nalazi, ženskim dielom.

Mi ćemo kasnije vidjeti, kako će se u opredjeljeno vrijeme prašnica, koja je dosad zatvorena bila, razpuknuti i tim prouzročiti oko sebe malu prašinu, kako će ta prašina doći do ustihh pestića, koja se zove njuška i kako će napokon, primljena od iste, doći dolje na ono mjesto, gdje će plod dozrieti.

PODLISTAK.

ODZIV IZAZIVU.

Tako crta pisac konac VIII., a početak IX. vieka, gdje se mi Hrvati davno već ovdje naselismo, gdje se je država hrvatska već liepo počela razvijati, gdje su i istranski sokolovi stupili pod svoje hrvatske barjake, što no jih razapeo bio na Savi divni naš Ljudevit proti požardljivomu franačkomu orlu. U toj dobi su njemu istranski Hrvati najamnici, tudjinci, u Istriju dovedeni, da robuju! Što se babi htilo, to se babi snilo!

Pustimo pripovjedati pisca napried:

„K spomenutim provalam nadodjose u IX. vieku one Saracena, Noretvanah i Hrvatah nemanje pustošne; — a kao vršak zla, godine 1006. kuga. Novi gospodari nastavo naseljivati druge Slovjene iz susednih pokrajinal u srednju Istriju, gdje ulovi korenje feudalno uredjenje. Na obalah pako uzdigne se malo po malo občina rimska, prigušena nu ne usmrćena; a staro stanovništvo rimsko, umanjeno u broju, zatvoreno u gradove i utvrđena mjesta, čutilo se je privlačiti od rastuće sile mletačke.“ Pripovjeda nadalje pisac dobu od 1077—1374. razno gospodaro u srednjoj Istriji, kako so ovi redom menjali te spominje, kako so primorski gradovi, iztrošiv sile svoje u brutomornih borbah, koncem XIII. i početkom XIV. vieka, dadoše više manje svojevóljno pod republiku mletačku. Po izumruću grofovali istranskih loze goričke 1374. pripadnu posje-

dovanja njihova kući austrijskoj. Tako od XIV. vieka pak do g. 1797. ostado Istrija razdijeljena u mletačku i austrijsku.

Pisac prolazi i ovu dobu, gdje su Hrvati istranski prednjačili cielomu hrvatstvu niti nas spomenuv, jedinim nas „provale Noretvanah i Hrvatah“ počastiv, te jošter da so nenaselismo, već nas novi gospodari neprestaju preseljivati u srednju Istriju. Prolazi X., XI., XII., XIII., XIV. niti nam riečicu posvetiv. Nu badava se je nastojalo (kao Kandler paleć nam i ruseć spomenike) i još so uvijek nastoji, udušiti nam svaku uspomenu na našo hrvatstvo! Badava, rekoh, jer nam ostaju spomenici, koji su prkosili i prkosit će svakog zlobi. Imamo od god. 1326. najdragocjeniji hrvatski spomenik „Razvod istrjanski“, koji se pozivlje na listine još od god. 1027. Razvod ustanovljuje medje u posjedu, dakle su hrvatsko občine, za koje je na hrvatskom jeziku pisan, posjedovale zemlju. Pisan u sva tri narečja, što naziva „jezikom hrvatskim“ postao je za vjekove naukom domaćim kratkovidcem i tudjim zlobnikom. Od god. 1395 imademo i drugi razvod.

Za dokaz našega hrvatstva imademo statut kastavski, ve-prinački, statut otoka Krka, sve na hrvatskom jeziku. Čemu sve to na hrv. jeziku, ako ne za Hrvate? A zar ti Hrvati nisu više Hrvati, jer se tako svidilo talijanskoj tobože znanosti?!

Mogli bismo uz put spomenuti i naše reformatore XVI. vieka: Mateja Frankovića Labinjca (Flacius illyrius), Petra Vergera, Stjepana Konzula, koji znajući za koga pišu, sve pod hrvatskim imenom pišu. Još oko godine 1774. izadje u Rimu hrvatski misal brinućem biskupa koparskoga. Za koga, ako ne za istranske Hrvate? A sada??

D o p i s i.

Prva skupščina „Bratovščine hrvatskih ljudi u Istri.“

Iz Kastva.

Zeljao očekivani dan 17. rujna osvanu. Oko devet sati u jutro budiše mužari hrvatski narod u Istri iz dubokâ duševnâ sna i oglašise svijetu, da i njemu zora bolje budućnosti puća. Cielu uru zvaoo je zvoni pobožne ljude u crkvi, da sazovu Duha Svetoga, da se pomole Bogu svemogućemu. Preč. g. Vjekoslav Vlah, asistiran dvojicom mladih svećenikah, zapjeva svečanim glasom: „Pridi duše presveti“ sa odgovarajućim sborom sakupljeno gospode. Kad se zapjevalo: „Pošalji s nebese zarju svijeta tvoego... umij, što est nečisto; što est suho uvlaži; izcel, što est ranjeno; prigni, eže tvrdo est; razdmi, što est ustilo; vodi, što est izputno“ — mislio si, kao da je ta pjesma upravo za ovu zgodu sastavljena. U nas je tamno, u nas nečisto, u nas suho, u nas sve ranjeno. Valja svietiti, čistiti, vlažiti, vidati. Tvrđi su mnogi, valja njim umehčati srce, da očute koje su nam boli, da nam očitv jib, pomognu. Mnogi su mrzli, valja jih uzplamtiti svetim žarom ljubavi do domovine. Mnogi su nam s puta sašli, valja jih najj svračiti. — Sliedila je svečana sv. misa u hrvatskom jeziku. Koja ti je milinja slušati. U katoličkom svijetu jedini je hrvatski narod, koj možo u svom jeziku Boga hvaliti! Iz crkve išlo se u Čitaneu, mjesto gdje se je skupščina držati imala. Nad vratni vila joj se je hrvatska trobojnica. Velika dvorana bijaše sva naređena. Na pročelju Nj. Veličanstvo, car austrijski, kralj hrvatski, okičen dvojim trakom hrvatske zastave. Nad njom kao i na cielom pročelju vio se je vienac bosiljka ukrašen sviežimi ružami i hrvatskim kokardami. Isto tako bijaše propleten i bršljan vijajući se po cielih postranih zidovih. Pod njim razne slike, medju njimi devet iz hrvatske povjesti i ona prvog nam zastupnika na carevinskom vieću, Dra. Dinka Vitezića. Pokraj zidovah bili su nasadjeni jesenići tako, da su mnogi ne bez razloga opazili, da se sve zeleni kao na tielovo. Liepo bijaše doista pogledati. Trud bijaše to najveće mladjih iz Kastva, medju kojimi je osobito spomenuti Julicu Ciottovu, koja je dragovoljno prieko 20 kokardah napravila. Hvala joj! Vrieme nebijaše najpovoljnije. Dva tri dana pred tim puhala je tako bura da Otočanom nebijaše moguće doći. Isti dan kišilo je, tako da jih nije moglo nit sa bližnjega kopna mnogo doći. Došlo je svoga kakvih četrdeset ljudi i to: dvojica iz zapadne Istre, jedan s otoka, dvojica iz Kraljevice, ostali iz Kastva i okolice. Osnovateljni odbor bio je sav prisutan. Njegov predsjednik, g. Vjekoslav Vlah, žaleć na zlo vrieme, koje nije dopustilo, da bi se veće članovah bilo sabralo, zahvali dosavsim, što su negledeć na vrieme do Kastva se potrudili, nazove jim: dobro došli, i preporuči kastavsko novorođjenče. Pohvaliv trud članovah osnovatelj-noga odbora, zaprosi tajnika g. Ernesta Jelušića, da izvesti skupščinu o stanju društva. Ovaj pročitav više telegramah sa raznih krajevah, oprede sa čestim povladjivanjem skupščinarah podulji govor. Spomenuv naše nevolje, naše robstvo, po manjkanje ljudi, koji bi nam naša prava branili; ucertav postanak društva, dobar odziv sa mnogo stranah, slab od strane kmetvah, al navev i tomu uzrok; odbiv

prigovor, da je osnov. odbor izključio iz društva Slovence: pročita izvješće o stanju društva od svog početka do 16. rujna:

Članovah upisalo se u bratovščinu 290.

Upisano u kapital	f. 773.—	nvč.
„ u godišnji prinos	„ 267.20	„
Upisano ukupno	f. 1040.20	nvč.
Plaćeno u kapital	„ 760.—	„
„ u godišnji prinos	„ 236.90	„
Plaćeno ukupno	f. 996.90	nvč.
Ostaje duga	„ 43.30	„
Troškovi:		
Tisak pravilah	f. 24.—	
„ upisnih arakah	„ 17.59	nvč.
Za poštarinu	„ 5.—	
Ukupno	f. 46.59	nvč.
Po tom je: dohodak u gotovu	f. 996.90	nvč.
troškovi	„ 46.59	„
gotova novca	f. 950.31	„

K tomu spomeni, da je jedan vrlo domoljub izručio bratovščini 119 f. 62 nvč. duga, što skupščina radostao do znanja primi.

Takov uspih u kratko vrieme uz mnogo nepovoljnosti, koje je osn. odbor svladati imao, nemože stalan odbor nego poticati na dalji trud, na postojan rad. Budi osvjedočen, da će mu uroditi dobrim plodom, da će bratovščina ono doseći, za čim ide. Oni muževi, koji su osn. odbor rieču i djelom poticali u njegovom poduzeću, činit će to i stalnomu odboru. Na tu svrhu, bijahu pročitana pisma Dra. Dinka Vitezića, prosv. mu brata biskupa, biskupa Kralja i Umlečkog besedy. Sva bila su popravana od skupščine glasnim „živio.“ Šaljue Dinko bratovščini 100 f. veli: „Želim da moje ekonomično stanje nedopusća veću svotu na toli važnu svrhu doprinioti.“ Brat mu, nazivlje njoj „božji blagoslov. Iz pripisatih pako pravilah društvenih uvidio sam plomeoitu hvalevriodnu svrhu. . . Želeći društvu najbolji uspjeh itd.“ Kliče prosv. g. Kralj „A radajem se s Vami, što Vam prepovalni posal liepo napreduje, te ostajem s iskrenom bratskom ljubavlju.“ „Gledajući tako jur smielije u budućnost po-bratimskih Hrvatah u Istri i želeći sva sreću u početom boju za slobodu s prosvietom. . .“ kliče nam visoko iz sjevera Um. beseda.

Pošto je jur prije g. predsjednik zahvalio članovom osnov. odbora na njihovom trudu, to se diže sad g. Ivan Rabar filosof, te se zahvali u ime skupščine preč. gospodinu Vlahu na brižnom zanimanju za društvo. Skupščinari povratise mu rieči radostnim „živio.“ A kako nobi? Diviti se je starcu 70 godišnjemu, kako se mladenačkim uzhitom brine za sve, što je narodu koristno. Pod predsjedničtvom takova muža, koji se, prem jur visoko u časti, prem sieđi starac, sa mladići kao sa svojom braćom razgovara i ponaša, ugodno je bilo članovom osn. odbora raditi, sladak bijaše jim svaki trud. Radostno trudili se za stvar, za koju se taj riedki muž tako zauzimlje.

Prešlo se je na pregledanje zakona.

Gospodin Matko Laginja pravnik, kao branitelj redakcije, opravdao je najprije ime društva. „Bratovščina“ radi religiozno čudi našega naroda. „Hrvatskih ljudi u Istri“ radi toga, jer se ljudi

Znademo glagoljskih nadpisah, koji do danas prkose nezgodam vremena. Čija je glagoljica, to sav učeni sviet znade, naime izključivo hrvatska. Na vaših vratih jih ima u Bačvi, Selu rovinjskom, Dvigradi itd. Citajte jih vi, koji neznate što smo, i vi u kojih je duh pradjedovah, duh korenitih Hrvatah, zaspao; citajte jih i učite: glas je to otacah vaših, koji vas iz mrtvila budi!

Gdje je bio talijanski jezik, kad se je u XI., XII., XIII., XIV. vieku u Istriji hrvatski pisalo? A danas??

Pratimo napried našega pisca, ta još će nam prilike dati, da se oči u oči s njim ogledamo. Njegov spis i nije drugo nego uvreda nanešena nam istranskim Hrvatom, nije ga u njem vodilo ino, nego podla svrha, da baci crva na hrvatsko u Istriji tielo, da ga raztoči; ujedno da svijetu pokáže, kako to nije narod, već smjesa naučna robovati, kojoj je knjiga nepristupna i jedini spas u krilu mezimice talijanske. Pratimo ga, velju, korak po korak napried.

Na strani 11. svoga spisa nastavlja pisac svoj povjestnički okvir: „Kao da nisu dosta opustošile zemlja krvave razpre municipijah medju sobom i sa baruni, nadodju ratovi, što jih Mletci ratovaše sa Genovom, sa patrijarkom oglejskim, sa kraljevij ugarskim i provale uskočke, u kojih svi gradovi na obali i dio drugih budu mačcm i ognjem poraženi. Na to dodju strahovito kuge od god. 1467-68, 1479, 1511, 1554, 1573 i poslednja najgoropadnija 1630-31., koje prorediše pučanstvo.“

Sam pisac je već prije spomenuo, kako se je latinsko pučanstvo povuklo u primorske gradove te obzidana mjesta; a sada veli, da su u ratovih mletačko-genovečkih osobito pako prevalama uskočkimi stanovnici posanicani, a gradovi sa zemljom izjednačeni.

Zemlja dakle opustošena, a obala sa porušeniimi gradovi bez stanovništva. Kako se je napučila opet zemlja?

Evo kako na to pitanje odgovara pisac: „Da napučo i obrade zemlju pusta s tolikih nesrećah, preselo se u XVI. i XVII. vieku mnogobrojni slovjenski naseljenici (coloni) iz Dalmacije, Albanije i Grčke, koji se osobito razprostroše u polju med Miruom i Rašom.“

Time nam je odgovorio, u koliko mu dopušta svrha njegova djela, kako bi napučena notarnja Istra hrvatska; nu odkale dodje jednom već posmicano pučanstvo talijansko primorskih gradovah? Ili su možda oni Hrvati napučili i gradove, pak su u zidinah progovorili zadušenim ondje jezikom talijanskim i dahovali mrtvim duhom zasutih u svom pepelu pod ruševinami gradskimi?

Mi znamo, a i naši se djedi sjećaju, kada su došli oni Talijani, razstrkani posred Istrije med nama. Znamo da nisu ništa donieli, do li šilo, iglu, tkalački čunji, mršan ili pako bat, a sada neznaju što imaju te pod onima jamu kopaju, koji jim u pogibelji skapanja otvoriše njedra svoja, a sada dobroćinitelje svoje tjeraju iz kuće poput zmije, koja se u njedru čovjeka ugrijala; mi za ovo znamo, velju, nu kako bišo naseljeni u masi primorski gradovi?

Na to nam pisac neodgovara. Nadopunimo ga mi ne perom hrvatskim, već perom talijanskim, komu dakle nije bilo vriedjati braću svoju, kako vriedja pisac nas Hrvate.

(Sliedit će.)

Hrvati ne zovu a jezik, običaji, nošnja jim je hrvatska. Kako mu se je najbolje činilo branio je redakciju, ali i rado pristajao na dobre primjetbe raznih skupščinarah. U rasklapanju pravilah iztaknuše se osobito gosp. Antun Korlević, filozof, kojega su izpravci osobito na to išli kako bi bratovščina osobiti obzir na zapadnu Istru imala, gdje još seljak duboko u robstvu čami, a i g. Ivan Ružić, koji je mnogo dobrih primjetbah učinio. Po njegovom predlogu promienila se je rieč „zakoni“ u „pravila“, a vrijedno je osobito spomenut njegovu primjetbu kod posljednjega §. Kod toga bilo je trostruko mnijenje. Jedni bili su zato da se ima metnut „za učeničke slavenske narodnosti“, drugi „hrvatske i slovenske“, treći za redakciju. Pošto je ova prva na glasovanje bila dana, te velikom većinom primljena, bili su nekovi, koji su i poslje zaključka za protivno govorili. On će jim pak na to: Većina je to primila, ni joj se moramo podvrći. Valja to za jednu godinu, bude li jih na budućoj skupščini veće protivnoga mnijenja, usvojiti će se to. Nekoliko §§. se je promienilo; ti će se izpravljani tiskati ili posebno ili u kojih novinah. Debatiralo se kod nekkih §§. i podlje, te je bio jur sat i pō, kad se je došlo na izbor protoktora i stalnoga odbora.

Pročitana bi prošnja na Nj. Visost, kraljevića Rudolfa, kojom se smiarno prosi, da bi se udostojao primiti bratovšćinu u svoju zaštitu. Skupščina od veselja se razigrala i trostrukim jednoglasnim „živio“ povladila mnijenje osn. odbora.

Svi po ovom predloženi kandidati bijahu sa „živio“ primljeni. A jesu:

Predsjednik: *Dr. Đinko Vitezić.*

Odbornici: *Brusić Mate,* činan. tajnik na Rieci.

Jelušić Ernest, ravnatelj škole u Kastvu.

Šabec Franjo, glavar u Podgradu.

Vlah Vjekoslav, dekan u Kastvu.

Vranjčanin baron Simon, na Rieci.

Zantić Vinko, kapelan u Opatiji.

Na primjetbu jednoga skupščinara, da bi valjalo koga i prok Učke izabrati odgovori se, da bi se to bilo rado učinilo, kad bi se bilo znalo koga, da bi bilo mučno priek Učke dolaziti, i da je to i tako za jednu godinu, pak se može buduće promieniti.

Pošto je g. predsjednik skupščinarom zahvalio i pošto su se ti spromali na objed, zaori po dvorani pjesma:

Živila Hrvatska i njezina prava! itd.

Na vječer bila je zabava, koju bi svakako poniošto opisati, ali jer bi to predugo izašlo, propoščam za sliedeći put.

U Beču 28. rujna.

Δ. Medju najvažnije inozemske novosti ide svakako taj dogadaj, da držanje Ruske unprama Španjolskoj pomene njezinu napetost naprama Pruskoj. Pobijanja te istine od strane ovdášnjih prusomanskih novinah nevrjede ništa. Glede Ugarske ima se zabilježiti samo to, da tako zvano državne jednakosti između ove i one polovice carstva nestaje svaki dan sve više i više, te da Magjari u skupnih stvarih sve bolje i bolje mah preotimlju. Tako su prije dva mjeseca izišli dobitnici iz razpre, što se bila porodila glede Honvédah ili magjarskih domobranah. Sad pako su umjeli namudriti naše ministre, da se udari carina (dacij) na strano žito, mjesto da se uvozi prosto od carine, kao što je to bilo do sada. Tim počamši od 1. oktobra t. g. žito, dolazeće iz inozemstva ili tudjih državah, hoće plaćati opet carinu. Još ima iz Ugarske nešto, što vrijedi spomenuti. Okolo Arada u Ugarskoj bile su vojničke honvédske vježbe. U tvrdjavi Aradu je austrijski zapovjednik Haynau, kad je 1849. g. pomoću Rusah pod Paskievicom bio ukrotio magjarske ustaše, dao objesiti više magjarskih generalah. Prigodom tih vježbah bio je car pozdravljen od Honvédah najvećim uzhitjenjem. Spominjuć magjarske novine taj uzhit, vole, da se već narod nespominje aradskih mučenikah, a tomu da je uzrok sretno sklopljena nagodba, koja je pomirila do kraja narod i kralja, jer je narod dobio sve što je želio. Na to pripoviedanje nadovežući sad magjarske novine zahtiovanje, neka se, čim tako stvari stoje, postavi u Aradu njihovim mučenicom što ljepši spomenik, koji su oni vojujuć za domovinu, bez dvojbe zaslužili. Mi proti tomu neimamo ništa, dapače radi priznajemo, da narod, koji štuje svoje junake, štuje sam sebe. Nu kao federalisti i političari u ovostranoj Austriji nemožemo premećati, da vidimo, kako neima do sad za svih nas jedne mjere i jedne teže. A izjavljujemo i to osvjedočenje, da nemožemo ni pomisliti na kakvu promjenu na bolje, dokle ne bude zajedno držala i radila većina austrijskih državljanah, Slavenah naime i onog velikog dijela Niemacah, koji žavljanah, Slavenah naime i onog velikog dijela Niemacah, koji misle u politici jednako sa Slaveni. Bez toga jedinstva neima temelja pravednomu preustroju carovine. To neka dobro zapamte svi, kojim leži na srcu obstanak i budućnost celokupac domovine!

Imenik družtvenikah

BRATOVŠĆINE HRVATSKIH LJUDI U ISTRI.

Felice Jurković kapetan u Opatiji u godišnji prinos for. 1; Đinko Muškardin posjednik u g. prinos nvč. 60; Đinko Muškardin plovac u kapital f. 2; oba u Štivanu na Creskom. — Jerko Gršković župe upravitelj u kap. f. 2; Đume Kučić trgovac u kap. f. 1; oba u Martinšćici na Creskom. — Ivo Sintić župe upravitelj u Ustrinah u kap. f. 150. — Mate Orlić župe upravitelj u Nerezinah u kap. f. 150. — Ivo Karabaić trgovac u sv. Jakovu kod Nerezinah u kap. f. 1. — Antun Milčetić župe upravitelj u Valunu u kap. f. 2. — Jakov Ragužin u kap. nvč. 20, u g. prinos nvč. 30; Žic Petar plovac u kap. f. 4; Antun Žic Dunižarić u g. prinos nvč. 30; Žic Petar kapelan u g. prinos f. 1; Antun Orlić Kovačić u g. prinos nvč. 30; Miko Maračić pok. Mata u godišnji prinos nvč. 30; Ivo Maračić pok. Antuna u godišnji prinos novč. 30; svi na Puntu. — Josip Komaić žup. upravitelj u Orlecu na Creskom u god. prinos for. 1. — Jerolim Toić župe upravitelj u g. prinos f. 1; Josip Mozić poštar u g. prinos nvč. 30; oba na Vrani. — Pop Mate Lužina u g. prinos f. 1; Zakaria Lion kanonik u g. prinos f. 2 u srebru; oba u Cresu. — Martin Polić u g. prinos f. 1; Niko Polić u g. prinos f. 1; Seb. Cihlar učitelj u g. prinos f. 1; svi u Kraljevici. — Dr. M. Derenić odvjetnik u g. prinos f. 5; Jagatić Antun kapetan u g. prinos f. 1; Mate Brusić fin. tajnik u kap. f. 4, u g. prinos f. 1; I. R. u g. prinos f. 1; svi na Rieci. — Martin Simčić krećmar u Klani u g. prinos f. 1. — Babić Franjo kolar u Jašćih u kap. nvč. 20, u g. prinos f. 1. — Ivan Martinolić u g. prinos f. 1; Marg. Martinski u g. prinos f. 1, oba u Malom Lošnju. — Mate Srđan Volarić župe upravitelj na Čušskom u kap. f. 2, u g. prinos f. 1. — Ivan Brusić Osipov u g. prinos nvč. 30; Jos. Brusić Osipov u g. prinos nvč. 30; Mate Zahija župe uprav. u kap. 3, u g. prinos f. 1; Josip Volarić svećenik u kap. f. 2, u god. prinos f. 1. — Nik. Butković duh. pomoćnik u kap. f. 2, u g. prinos f. 1; Pop Ivan Orlić u kap. f. 2; Josip Brusić bogoslov u g. prinos f. 1; J. Gršković pravnik u g. prinos f. 1; J. Milčetić pravnik u g. prinos f. 1; Đinko Trinajstić gimnazijalac u g. prinos f. 1; Ivan Sparožić duh. pomoćnik u kap. f. 4, u g. prinos f. 1; Mate Volarić Antonov u kap. nvč. 10, u g. prinos nvč. 30; Niko Volarić Ivan u god. prinos nvč. 30; Jerolim Oršić Matov nvč. 30; Mate Mahulja pok. Ant. u kap. nvč. 10; u g. prinos nvč. 30; Ivo Božanić pok. Franc u g. prinos nvč. 30; svi u Vrbniku. — Božo Mihovilić kanonik u Senju u kap. f. 5. — Vjekoslav Jelušić posjednik u Kastvu u g. prinos f. 1. — Srdoč Josip Simunić u Jurčćih u kap. f. 2, u god. prinos nvč. 50; Mate i Eliza Karabaić u Rogoznici u g. prinos f. 2. — Franjo Lazar plovac u g. prinos f. 1; Matija Udovičić od Nicefora u g. prinos nvč. 30; Josip Ljubičić Vidov u g. prinos nvč. 30; Franc Krstan u g. prinos nvč. 30; svi u Sv. Petru u Šuni. — Šime Dešar u g. prinos nvč. 50; Vieko Križmanić u g. prinos nvč. 30; Ivan Pomazan u g. prinos nvč. 30; Anton Pelicari u g. prinos nvč. 30; Mate Raner u g. prinos nvč. 30; Ivan Korian u g. prinos nvč. 30; svi u Tinjauu. — Franjo Šabec obé. glavar u Podgradu u kap. f. 3.

Svota f. 84 50 nvč.— Ukupno sa zadnjom svotom f. 1148.10 nvč.

Istarski se Hrvati bratē.

Sjjevaću I. Truski.

Čuj der, družē, Istrane Hrvate,
Gdje se zovu, gdje se Bogom bratē:
„Koji naš je, u jato nek leti,
Kud sva braća, tko li ne će hćeti?
Ajdo brže, da se pobratimo,
U kolo se bratsko uhvatimo,
Dajmo darak, čimto zadušimo.
A u prilog sinku Istranim,
Siromahu, koji ništa nema,
Da se i on knjigu učit sprema,
Da i njegva sine svjetlom glava,
Ne bi f' bio jači braniti prava,
Braniti prava roda hrvatskoga,
Po svojini kud mu stupa noga!
Svaki darak, kojim svoj se štiti,
Svaki dinar za dušu će biti,
Svaku žrtvu Bog će nam naplatiti,
Zemlje plodom trostrukim nam vratiti,
Slava će se majka radovati,
Pobratimstvo naše suncećm sjati!“
Taj se sluša glas uz sinje more,
Odzivlju se otoci i gore,
A gdje bielom još po svijetu ima
Dobra druga, vjerna pobratima,
Istarskoga bratskoga će se sietiti,
Podatna mu ruka se posvetiti,
Pjesma će ga naša spominjati,
A i djaci Istrani Hrvati!

Iz Danice.

Različite viesti.

* † Leopold vitez Mayersbach, okružni kapetan pazinski, preminuo je u Pazinu dne 21. pr. rujna od zapale plućah. Bavio se i knjigom te napisao knjižicu o zakotjenju šume na Krasnu.

* Imenovanje sveučilištnih profesora. Previšnjim rješanjem od 21. rujna o. g. imenuju se na filozofičkom fakultetu hrvatskoga sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu za redovite javne profesore: 1. za učiteljsku stolicu obće povjesti Nadko Nadilo, profesor na zadraskoj gimnaziji. 2. za učiteljsku stolicu klasičke latinske filologije Franjo Maikner, profesor na zagrebačkoj gimnaziji. 3. za učiteljsku stolicu klasičke grčke filologije Armin Šravec, profesor na istoj gimnaziji. Iza kako su se konstituirali profesorski saborovi pravničkoga i bogoslovnoga fakulteta, izabra prvi svojim dekanom Dra. St. Spevca, a prodekanom Dra. Sk. pl. Bresztyenskoga; drugi pako dekanom Dra. Posilovića, a prodekanom Dra. Kržana.

* † Dr. Božidar Petranović, pravi član jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, dvorski savjetnik, prisjednik prizivnoga suda u Zadru i predsjednik „dalmatinske matice“ preminuo je u Mletih dne 12. o. m. u 65 godini svoga života. Ovom smrću gubi naša akademija trećega člana ove godine, a Dr. Petranović bio joj tako sviestan član, da joj se pored svojega slaba zdravlja i svojega zvaničnoga posla svake godine odužio razpravom iz domaće pravo — i državoslovne povjesti. Osim toga Dr. B. Petranović bijaše iskren rodoljub, te je svoje domoljubje počam od slavenske skupštine u Pragu god. 1848, pa do svoje smrti svakom sгодom i javno, rieđu i djelom zasvjedočio. Kao član pravoslavne crkve pokojnik je bio odrješit pristaša sloge i jedinstva medju hrvatskim i srbskim narodom, pa je u tom duhu ravno također „Maticu dalmatinsku“, uklanjajući svaki sukob izmedju oha plemena u Dalmaciji. Petranović je već god. 1836 stupio na književno polje, primivši uredništvo „Dalmatinskoga magazina.“ On je osnovao bio također „Pravdonošu.“ Dosta plodna književna radnja pokojnikova našla mu priznanja u učenom svijetu, te ga osim akademije naše odlikovahu svojim članstvom srbsko učeno društvo u Blogradu, povjestna društva u Meklenburgu, Odesi, Carigradu itd. S toga i mi žaleći ovaj gubitak kličemo na grobu zaslužna muža: Lahka ti zemljica! (Ozvor)

* † Juraj Rumac, glavar občine veprinačke u istočnoj Istri, preminuo dne 2. rujna u 76. godini svoje dobe. Rodio se na Poljanah mjeseca travnja god. 1800. Prieko 30 godinah bi sindikom, a preko 20 veprinačkim glavarom. Kao glavara, veprinačka ga občina neće nikad zaboraviti, jer je pod njegovim glavarstvom i njegovim umom vodjena i dobivena parnica za občinsku šunau, bez koje bi Vepričanani bili gotovi siromasi. Rumac je tom prigodom pokazao svoj pošten i pravični značaj. Bio je dobar kršćanin i vatren rodoljub. Budjenje našega u Istri naroda u ovo najnovije doba shvatio je odmah, jer je bio veoma bistra i pronicava uma, pa je i pristao uz narodna stranku svom silom duše svoje. Za njegove mnogobrojne i mnogoljetne zasluge odlikovalo ga je i Nj. Veličanstvo, naš car i kralj, Križem Zasluge s krunom. Zasluzni se ljudi zato spominju od koljena do koljena, da se živući u njih ugledaju, pa da narodi i pojedina njih grane napreduju i uspjavaju. I baš radi toga spominjamo ovo i mi našega Rumca, vapijuć za njim: Pokoj vječni daraj mu, Gospodine, i svjetlost vječna svietila njemu!

* Sjeverni putnici bili su na povratku u domovinu, kamo su god došli, veoma liepo dočekani, a naime u Beču. Pajer i Weyprecht da će sad dati dvie knjige na svjetlo o tom putu, jednu znanstvenu, a drugu pučansku. U našem zadnjem broju bilo je pogrešno po drugih novinah izpušćeno ime mornara Josipa Latkovića, Hrvata iz Sušnjevice u Istri, koji se također sretno povratio sa ostalom željadju.

* J. Šubić, mladi Slovenac, odlikovao se tako na slikarskoj Akademiji u Mletih, da je dobio od Akademije prvu nagradu i najbolju svjedocbu u slikarstvu. Dođim ovo najvećim zadovoljstvom javljamo, želimo, da mu se nadje što više takmacah u jugoslavenskih pokrajinah, jer stopram onda hoćemo moć reći da smo izbraženi, kad budemo i umjetnost ljubili i njegovali. Dakle dečki na rád, tko na znanje, tko na umjenje!

* Iz gornje omiške Krajine u Dalmaciji nam pišu, da je mjeseca svibnja pregledjivao onudaje škole nadzornik početnih školah, velečastni g. Dević. Kad se desio u Katunih, da se sakupilo okolo njega mnoštvo puka, išćuć, neka se tamošnji učitelj makne i drugi na njegovo mjesto pošlje. Gosp. nadzornik da je to slušao i puku obećao, da će im se zadovoljiti. Al da se to obećanje nije ni danas izpunilo, pak da puk zdvaja, jer da nezna, hoće li neće li se g. nadzornik sietiti do nove školske godine pučke katunske škole. Mi velimo da hoće, ako su razložna, kao što se veli da jesu, katunarska zahtjevanja.

* Za naše brodare. Od 1. srpnja o. g. pobire se u Aleksandriji od trgovačkih brodovah i opet veća lučka pristojba. Promet je izmedju naših obalah i izmedju Aleksandrije vrlo živahan te je brodarstvu mnogo kvara sbog većih pristojbah. U travnju dojavio je jošo Nubar paša, da će se pristojbe u Aleksandriji morati povisiti, jer je vrlo mnogo potrošeno na popravak luke, a to je brodarom na korist. Sa egipatskom vladom vode se o toj stvari razprave izmedju vladah u Beču, Versaillesu, Petrogradu, Atini, Stokholmu i Kopenhagenu te imenito i izmedju vlade u Londonu i u Rimu. Kapetani austro-ugarskoga brodovlja upućeni su zasad, neka povećane pristojbe uz prosvjed (protest) plaćaju, kako to čine i kapetani drugih narodah.

* Ugarska se je država ovih zadnjih godinah tako strašno zadužila, da stoji pred bankolomom iliti propasću. Svih dugovah ima 1158 milijunah! Na te mora plaćati na ljeto 58 milijunah interesa, povrh toga 22 milijuna željezničke jamčevine iliti garancije i 3 milijuna za kralja. Polag toga mora smoić svake godine 25 milijunah za skupne troškove — tim dati iz rukuh 114 milijunah prije, nego će ni pomisliti na svoje potrebe!

* Magjari nećadu već ni mrtvim mira, jer čitamo o „Subatlićkom Glasniku“, da nekojim magjarskim novinam nije pravo, što tamo naš narod stavlja narodne nadpise na grobne križe i spomenike svojih pokojnih. Al u tom istom listu čitamo, da su se tamo onomadno živući Bunjevci baš živo uhvatili s Magjari na županijskoj skupščini za prava i pravice svojega u Ugarskoj jezika, ne tekar pod zemljom i u grobu, nego na zemlji i na divnom svjetlu sunca i mjeseca. Nekej pasmini ljudi potreba nego muževno i odvažno u oči pogledati, pak da vidiš kaki su i kolici su; a tako će biti do skora, utamo se, u Ugarskoj i s Magjari, gdje god ima medju njimi i drugoga naroda.

* Markviz of Ripon, veliki meštar slobodnih zidarah u Inglezkoj, odrekav se toga društva, prestupio je na katoličku vjoru.

* Marvinska kuga pojavila se prošlih danah na Pulščini i na gornjem Jelenju zgor Rieko pak su tamošnje okružne oblasti zabranilo svaki izgon i ugon živino.

Sa tršćanskoga tržišća.

Na naše tržište stižu ponude svake vrsti žita sa svih proizvodnih stranah i to sve po niže cene. Zato je i odvje u obće ciena svakomu žitu svaki dan niža. Pšenice ruske, robe od 115 $\frac{1}{2}$ prodaju po f. 7.— Kukuruz dunavski po f. 5.25 za $\frac{1}{2}$ 116, Raž od $\frac{1}{2}$ 104 po f. 4.50 za $\frac{1}{2}$ 108, Zob banatska po for. 3.15 za $\frac{1}{2}$ 64. Ulje dalmatinsko zanemareno i prodaje se po f. 30 sa 20 skonta za $\frac{1}{2}$ 107. Vuno debele bosansko eregovnačke slabo se traže, ciena je rubi liepo opranog po for. 48 srebro. Vosak nikako neda se prodati, robu bosansku liepu dali bi rado po for. 96 bank. Kožo kravlje suho dalmatinske lahke po for. 74 do 76 za $\frac{1}{2}$ 100. Kožo janjeće po f. 70 za 100 komadah sa 10% skonta. Smokve iz Pulje po f. 10. Mandole dalmatinske po f. 34 do f. 35. Petrolij amerik. u kasetama po f. 10 u karatcima po f. 8.50. Kafe malo ima u pinci i ciena je skuplja. Rio, robe slabije, po f. 49 do f. 50, srednje po f. 52 robe liepo i noma. Cukar u glavah po f. 22, tuđen po f. 20.25 sa 5% skonta. Pirinac (oriži) amer. po f. 8.25 do f. 8.50; talijanski po f. 9.50 do 10.50. Lies slabo se traži, zato su i ciena niže držane. NB. Žaganice Karintia OV $\frac{10}{14}$ po f. 90, $\frac{9}{12}$ po f. 71, Stiria $\frac{10}{14}$ po f. 78, $\frac{9}{12}$ po f. 58, skurete $\frac{10}{14}$ po f. 70. Stiria $\frac{10}{14}$ po f. 54. Murali $\frac{3}{2}$ Vienna f. 41 za 100 komadah.

Trč Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 30 Septembra 1874.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	—
Čarski dukati (ceklini)	5.22 $\frac{1}{2}$	5.22 $\frac{1}{2}$	5.22	5.22 $\frac{1}{2}$	—	5.22 $\frac{1}{2}$	5.23	5.21	5.21 $\frac{1}{2}$	5.21	5.21	—	5.21	5.23	5.22 $\frac{1}{2}$	—
Napoleoni	8.79 $\frac{1}{2}$	8.78 $\frac{1}{2}$	8.78	8.78	—	8.79	7.79	8.80	8.79 $\frac{1}{2}$	8.79	8.79	—	8.79	8.79	8.77 $\frac{1}{2}$	—
Širo Inglesko	11.03	11.02	11.01	11.1 $\frac{1}{2}$	—	11.02	11.02	11.02	11.03	11.03	11.04	—	11.04	11.03	11.04	—
Srebro prid (aggljo)	104.37	104.37	104.32	104.	—	104.---	104.---	104.---	104.---	104.---	104.	—	104.---	104.---	104.---	—